

Štoreški ŽELEZAR

Leto XXI.

1982

FEBRUAR

Št. 4

GLASILO DELAVCEV DELOVNE ORGANIZACIJE ŽELEZARNE ŠTORE

NAŠE POSLOVANJE V 1981. LETU

Smo sredi urejanja in analiziranja našega poslovanja za leto 1981. Sicer smo naše rezultate spremljali že mesečno, tako da smo imeli tekoče informacije o poslovanju in stanju naših TOZD in tudi delovne organizacije. Vendar pa je letni obračun tisti trenutek, ko lahko napravimo določene ocene.

Splošna mnenja o možnostih poslovanja v preteklem letu so si enotna o tem, da so bili pogoji gospodarjenja in tudi druge okoliščine zelo težki. V prvi vrsti je treba omeniti devizno situacijo, ki ni dovoljevala uvoza novih strojev, zelo otežila nabavo rezervnih delov in občasno celo grozila zaustaviti proizvodnjo zaradi pomanjkanja repromateriala. Izrazito visoka stopnja inflacije je povzročila hitro rast stroškov, ki je na drugi strani nismo uspeli v celoti kompenzirati z višjimi prodajnimi cenami. V proizvodnji smo imeli izrazite težave zlasti v TOZD tovarna traktorjev, zaradi izpada EOP II v jeklarni, težave tudi v vrsti drugih predelovalcev jekla. Srečali smo se s kadrovskimi omejitvami, po eni strani z zaposlovanjem novih delavcev, po drugi strani pa s pomanjkanjem ustreznih delavcev zaradi izostankov. Likvidnostna situacija je bila zaradi rastoče inflacije in zaradi že stalnega primanjkljaja lastnih virov financiranja, v preteklem letu pa tudi zaradi nelikvidnosti bank in naših kupcev, le izjemoma zadovoljiva. Zaradi nizke zakonske stopnje amortizacije delovnih priprav, nizke dosežene akumulativnosti in skopih zunanjih virov financiranja ter zaradi zaostrenih predpisov o investicijah aktivnost glede na potrebe nadaljnjega razvoja komajda zadovoljiva.

Zaradi različnih težav, predvsem pa izrednega zanimanja pri obdelavi raznovrstnih potrebnih podatkov za sestavo zaključnega računa, v tem trenutku še ne razpolagamo z vsemi potrebnimi podatki, ki bi podrobneje razčlenili posamezne postavke. Niti še niso izdelane vse analize, ki bi vrednotile doseženo. Vendar lahko podatke o doseženih rezultatih, prikazanih v sledeči tabeli, dopolnimo še z nekaterimi ugotovitvami:

REZULTATI POSLOVANJA DO ZA LETO 1981

V 0000din					
RESEDILO	DOSEŽ. 1980	DOSEŽ. 1981	IND.	PLAN 1981	IND
1	2	3	3:2	4	3:4
1. CELOTNI PRIHODEK	6.345.558	8.352.457	132	8.341.561	100
od tega: izvoz s sti.	690.862	660.710	96	861.001	77
2. PORABLJENA SRED.	5.067.710	6.709.594	132	6.686.834	100
od tega: min amonr.	167.201	215.866	129	215.980	100
3. OBVEZ. IZ SKUP. DOH.	4.020	6.055	151	5.412	112
4. DOHODEK	1.273.628	1.636.808	128,5	1.649.315	99
5. OBVEZ. IZ DOH.	488.970	766.353	157	597.935	128
6. ČISTI DOHODEK	784.658	870.455	111	1.051.380	83
7. PREDLOG RAZD. Č.D.					
- Za: oseb. doh.	562.748	694.213	123,4	612.034	113,4
- Rezervni sklad	22.930	29.029	127	31.551	92
- SIS mater. proiz.	27.590	31.211	113	54.395	57
- Posoj. nerazvitim	10.527	12.355	117	14.347	86
- SSP: po obč. SS	6.464	9.074	140	11.191	81
- SSP: na nasl. leto	31.088	36.667	118	33.894	108
- SSP: topli obrok	26.990	3.691	-	33.419	-
- SSP: stanov. izgr.	56.414	52.541	93	35.911	146
- FG: prosti del	84.185	56.226	67	224.638	25
8. IZGUBA:	44.278	54.552	123	-	-

1. RAST CELOTNEGA PRIHODKA

Rast celotnega prihodka je nedvomno kazalec, ki pove, da ne sledimo stopnji inflacije. V okviru celotnega prihodka je zaskrbljujoče, da je izvoz celo absolutno nižji kot v preteklem letu in močno zaostaja za načrtovanim. Glede na izredno kritično devizno situacijo, pogojenost naše proizvodnje od uvoza surovin, rezervnih delov ter opreme ter glede na dejstvo, da deviz praktično ni možno kupiti na tržišču, obstaja resna zaskrbljenost za proizvodnjo brez za-

stojev v letu 1982. Nedvomno bo potrebno posvetiti še več navora povečanju izvoza, predvsem na konvertibilno področje; po drugi strani pa povečati delež devizne participacije pri izvozu skupnih izdelkov s kupci naših proizvodov.

2. PORABLJENA SREDSTVA

Porabljena sredstva so sicer porastla z istim odstotkom glede na preteklo leto, kot je porastel celotni prihodek, vendar med njimi amortizacija samo za 29 %. O amortizaciji, ki ne sledi inflaciji in s tem slabi našo reproduktivno sposobnost, smo že večkrat govorili. V letu 1982 pričakujemo za okoli 70 % več obračunane amortizacije, saj so se spremenili zakonski predpisi, ki jo določajo. Znesek amortizacije bi bil lahko višji, če bi naše investicije gradili in aktivirali hitreje. Pri ostalih porabljenih sredstvih (energija, surovine, storitve ipd.) je poleg izrazitih povečanj cen značilno tudi zaračunanje višjih cen za razvoj, zahtevki za sovlaganje, zahtevki za odstop dela naših deviz, pri uvoznih komponentah pa rast vrednosti (stroškov) zaradi rastoče vrednosti deviz.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Tretja konferenca zveze sindikatov Slovenije je končana

V Ljubljani na 3. konferenci Zveze sindikatov Slovenije o vlogi in nalogah sindikatov pri uveljavljanju delavcev kot nosilcev socialne politike in zagotavljanja socialne varnosti delavcev je bila sklenjena široka in demokratična javna razprava, ki je zajela skoraj sleherni sredino. Razprava je tekla v organizacijah zveze sindikatov, občinskih sindikalnih svetih, konferencah sindikatov v organizacijah združenega dela, v interesnih skupnostih, znanstvenih in strokovnih ustanovah, pa tudi v izvršilnih organih družbenopolitičnih skupnostih in družbeno-političnih organizacijah. Največja korist javne razprave je prav gotovo v tem, da je vzpodbudila ocenjevanje lastnih razmer in s tem v zvezi izpolnjevanje nalog s področja socialne politike.

Kako velik je interes delavcev in občanov na tem področju, pove tudi podatek, da je v dveh dneh na konferenci sodelovalo v razpravi preko 70 delegatov, ki so s svojimi prispevki bistveno vplivali na končno oblikovanje stališč in usmeritev 3. konference. Če se je v začetku javne razprave še veliko in v mnogih sredinah govorilo in postavljalo zahteve po širitvi socialnih pravic na posameznih področjih, je na sami konferenci prevladalo stališče, da v sedanjem gospodarskem položaju, v času stabilizacije gospodarstva, ne more biti govora o širjenju socialnih pravic. Izoblikovano stališče je popolnoma jasno. Samo dobro in pravilno ovrednoteno delo je lahko tisto, ki nam vsem lahko zagotovi socialno varnost, in to od delavca v združenem delu, kmeta, do upokojenca. Tako kot v predhodni razpravi, smo delavci Železarne Štore tudi na konferenci aktivno in tvorno sodelovali. Naš delegat tov. Gozdnikar Mirko, je v razpravi dejal:

Aktivnost v pripravi na 3. konferenco Zveze sindikatov Slovenije je bila v celjskem združenem delu vsestranska in je zajela širok krog delavcev. To oceno potrjujejo dobro pripravljene in poglobljene ocene lastnih razmer na vseh področjih ter na njih temelječi programi za odpravo pomanjkljivosti in izboljšanje razmer, ki so bili sprejeti skoraj v vseh sredinah.

V teh razpravah je bilo govora tudi o solidarnostni pomoči in njenih oblikah. Mislim, da je še vedno preveč prisotna miselnost, pa ne samo med delavci, ampak na žalost tudi med tistimi, ki delamo v sindikatih, da delavcu, ki je zašel v težave zaradi različnih okoliščin, lahko pomagamo samo z denarno pomočjo. Pri spreminjanju te za-

(Nadaljevanje na 2. strani)

(Nadaljevanje s 1. strani)

3. DOHODEK

Dohodek je prvi čisti ostanek (novoustvarjena vrednost), ki po-maga ustvariti sodbo o boniteti poslovanja. Od indeksa njegove rasti so v veliki meri odvisni tudi naši osebni dohodki. Dohodek ni bil dosežen v planirani višini, pa tudi glede na predhodno leto je po-rastel manj kot kategoriji pod 1 in 2, predvsem zaradi vendarle nekaj hitreje rasti stroškov kot realizacije.

4. OBVEZNOSTI IZ DOHODKA

Izrazito so porastle obveznosti iz dohodka, gledano tako na predhodno leto kot tudi glede na plan. Vzrok je v spremenjenem na-činu obračunavanja prispevkov, novih obdavčitvah (tudi delovnih skupnosti), spremenjenih stopnjah prispevkov in davkov ter rasti osnov zaradi inflacije, ki prav tako prispeva k rasti prispevkov. K večjim prispevkom in davkom so prispevale tudi nižje olajšave za izvoznike, kot so bile v letu 1980, pa tudi upad izvoza v strukturi celotnega prihodka. Sicer zaslužijo prispevki in davki posebno, do-datno pozornost, saj bodo kmalu dosegli polovico vsega ustvarjenega dohodka. Rezultati takega vrednotenja bi lahko služili kot informa-cija tudi delegatom SIS, samoupravnim organom in poslovnim or-ganom za primerno ravnanje.

5. ČISTI DOHODEK

Po pokritju obveznosti iz dohodka dobimo, skladno s predpisi, ki to urejajo, čisti dohodek. Primerjalno s planom ugotavljamo, da je doseženi zaostal za 17 %, glede na predhodno leto pa je porastel samo za 11 %.

Delitev čistega dohodka je v pretežni meri odvisna od zakonskih predpisov, samoupravnih sporazumov in od samoupravnih splošnih aktov. Oglejmo si, kako smo v tej odvisnosti lahko pripravili pred-log razdelitve čistega dohodka.

Osebni dohodki so prvi pri delitvi čistega dohodka. Med letom jih izplačujemo v obliki akontacije, skladno s samoupravnim splošnim aktom, sklepi samoupravnih organov ter v odvisnosti od gibanja rezultatov. Ob zaključnem računu še posebej pozorno primerjamo izplačane OD z doseženimi rezultati ter z družbenimi kriteriji, ki tudi opredeljujejo dovoljeno višino izplačil. Ugotavljamo, da smo osebne dohodke izplačali skladno s sklepi naših samoupravnih organov, do-ločili splošnih aktov, medtem ko smo malenkostno kršili družbeni dogovor. Temeljne organizacije, ki niso ustvarile dovolj čistega dohodka, da bi pokrile izplačane osebne dohodke, imajo izgubo iz čistega dohodka.

Takoj ko pokrijemo osebne dohodke, smo obvezni formirati rezervni sklad. Njegova delitev na del, ki ostane za rezervo podjetja in na del, ki se odvaja na rezerve v okviru občine in republike, je predpisana. Mi te delitve ne bomo izvedli, ker bomo, tudi skladno s predpisi, ta sredstva uporabili za kritje izgub, ki so nastale v naših temeljnih organizacijah. Po sprejetih samoupravnih sporazumih SIS materialne proizvodnje (za razvoj elektrogospodarstva, železnic, cest, luk, plinovodov...) je treba zagotoviti sredstva iz čistega dohodka tudi za razvoj teh dejavnosti. Sredstva se zagotavljajo v primeru, če jih TOZD v tekočem letu ni ustvarila; v tem primeru se obveznost poravnava iz ustvarjenih sredstev poslovnega sklada preteklih let, la-hko pa bi najeli tudi posojilo za poplačilo obveznosti. Takšen način zbiranja sredstev nedvomno slabi reprodukcijo TOZD in ustvarja finančni primanjkljaj sredstev (nelikvidnost).

Po vrstnem redu je v nadaljevanju potrebno zagotoviti sredstva za kreditiranje razvoja manj razvitih republik in pokrajin. Obvezo je potrebno plačati tudi v primeru, ko TOZD sredstev ni ustvarila, v tem primeru zopet iz sredstev poslovnega sklada, kar ustvarja do-datne finančne probleme. Res pa teh obveznosti ni potrebno porav-nati TOZD, ki ima uradno izgubo.

Zagotoviti je potrebno sredstva tudi za tiste samoupravne spo-razume, za katere smo se odločili na ravni občine; vendar samo tiste TOZD, ki so ustvarile dovolj sredstev čistega dohodka. V ta okvir spada financiranje objektov posebnega družbenega pomena (Golo-vec), SKIMC, itd. V nadaljevanju formiramo sredstva za redni del sklada skupne porabe in za stanovanjsko izgradnjo. Šele po pokritju vseh navedenih postavk ugotavljamo razpoložljiva sredstva za razširjeno reprodukcijo TOZD in krepitev finančne samostojnosti oz. stabilnosti TOZD.

Gledano skozi indekse porasta ne moremo biti povsem zadovoljni z doseženimi rastmi in tudi ne z absolutnimi višinami. Delitev čistega dohodka je rezultat vseh dogajanj in akcij, med letom ter sprejetih usmeritev samoupravnih organov glede delitve OD oz. razporejanje čistega dohodka za posamezne namene.

Na koncu tabele je prikazana izguba, ki smo jo ugotovili ob zaključku leta v štirih TOZD v sorazmerno visokem znesku. Pretežni del izgub bomo sicer lahko pokrili sami v višini ustvarjenega rezervnega sklada (v treh TOZD v celoti, v enem samo delno), raz-liko pa bomo skušali pokriti s pomočjo rezervnih skladov v občini Celje in v SR Sloveniji v Ljubljani, kamor smo že naslovili ustrezne vloge.

Ze med letom so TOZD, ki so poslovale z izgubo, izdelale ustre-zne predsanacijske programe ukrepov za odpravo motenj v poslo-va-nju. Ocenjujem, da so v teh programih navedeni vzroki slabih rezultatov, vendar le-teh ni možno odpraviti brez potrebnih finanč-nih sredstev, predvsem pa ne v kratkem času. Takšne programe bi morale izdelati tudi tiste TOZD, ki s svojim poslovanjem ne ustvar-jajo pravih rezultatov.

Če torej povzamem ugotovitve predhodnih razprav in ocen o doseženih rezultatih, potem ocena ne more biti samo ena. Res je, da nismo dosegli planiranih izidov poslovanja, res pa je tudi, da že vrsto let nazaj nismo poslovali v tako zaostrenih gospodarskih raz-merah. Ob primerjanju z nekaterimi drugimi organizacijami smo še posebej zadovoljni, ker smo dosegli proizvodnjo in proizvodne re-zultate, čeprav je finančna uspešnost nizka. Ocenjujemo tudi, da je delitev čistega dohodka primerna, čeprav glede na naše potrebe sicer še premajhna. Ob vsem tem ostaja dolžnost vseh, da v letu 1982 še okrepiamo delovanje tako, da bo ta rezultat še boljši.

Franc Tratar, oec

(Nadaljevanje s 1. strani)

koreninjene miselnosti, da so de-narne pomoči edina in najustrez-nejša oblika reševanja socialnih problemov, v praksi velikokrat naletimo na težave. Dostikrat se zgodi, da se odpori pojavijo že pri delavcih samih; drug pro-blem nastopi pri strokovnih služ-bah, ker je potrebno spremeniti neko utečeno stanje, ki največ-krat zahteva tudi večjo angaži-ranost posameznega delavca. Največji problem pa je, ker še vedno nimamo objektivnih meril za dodeljevanje vseh vrst so-cialnih pomoči. Zato se vse pre-pogosto dogaja, da socialne po-moči ni vedno deležen tisti, ki jo tudi najbolj potrebuje. Ideja o enotnem »socialnem kartonu« je prav gotovo dobra in dobro-došla. Današnja konferenca naj to idejo spremeni v dejstvo in določi rok, do kdaj mora biti u-veljavljena v praksi. Pri nas v Železnari Štore, od koder iz-haja, in tudi v nekaterih drugih delovnih organizacijah v celjski občini že imamo uveljavljene ne-katere oblike nadenarnih po-moči. Nekaj konkretnih prime-rov: že dalj časa imamo vpeljana obliko letovanja otrok naših de-lavcev s šibkejšim socialnim po-ložajem in glede na to se le-tovanje pokrije v celoti ali pa delno. V jesenskem času prihaja do nakupa šolskih potrebščin in oblačil za otroke, nakup ozim-nice, obiski bolnih članov kolek-tiva, itd. Za organizirano le-tovanje v lastnih počitniških ka-pacitetah smo vpeljali diferen-cirano obliko regresiranja, tako da bi omogočili letovanje tudi in predvsem tistim delavcem, ki so v slabšem gnotnem po-ložaju. Pri tem pa moramo pou-da-riti, da gre v vseh teh primerih za občasne oblike nudenja ne-denarnih socialnih pomoči. Zakaj to poudarjam? Zato, ker naj bo solidarnostna pomoč v takšni ali drugačni obliki le izjemen ukrep v primeru, ko delavec v trenu-tnem položaju zaradi objektivnih okoliščin s svojim delom in do-hodki sebi ali družini ne more zagotoviti ustrezne socialne var-nosti.

V gradivu, ki smo ga prejeli za današnjo konferenco, so za-pisane tudi usmeritve za delo v sindikatih, kako reševati pro-blem delavcev z nizkimi dohodki. Med drugim je zapisano, da je potrebno njihov težavni položaj izboljševati predvsem z ustre-zno delitvijo skladov skupne po-rabe v organizacijah združenega dela. Smatram, da na takšno u-smeritev ne moremo in ne sme-mo pristajati. Kajti, če se bomo držali takšne usmeritve, potem večina tistih, ki delamo v go-spodarstvu, pa verjetno tudi dru-gje, ne bo mogla praktično ni-česa napraviti za izboljšanje

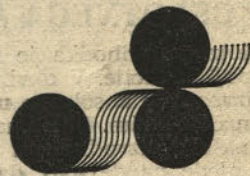
njihovega položaja. Vsi namreč vemo, kako in kdaj se ti skladi formirajo. Največkrat se zgodi, da v njih ostane zelo malo, do-stikrat tudi nič. Največje te-žave s formiranjem teh skladov pa so tam, kjer so slabi rezultati gospodarjenja; tam so tudi nizki osebni dohodki in delavci v teh sredinah bi torej morali imeti največ sredstev v skladih, da bi lahko reševali težaven položaj tistih z nizkimi dohodki.

Izhod iz tega, če ga lahko i-menujem, začaranega kroga je torej drugje in ne v skladih, kot neke vrste socialnih korektivih. Naša usmeritev mora biti uper-jena v proizvodnjo, v proizvodi-no delo, zmanjševanje neproduktivnega dela, oženju nepotrebnega administrativnega dela od TOZD oz. KS do federacije, ma-njše obremenjevanje proizvod-nega dela z vsemi vrstami dav-kov, prispevkov, administrativ-nih omejitev, itd. Naša usmeri-tev mora biti končno v optimal-nem zagotavljanju proizvodnje ter v še večjem vključevanju v mednarodno delitev dela, kjer se namreč pokaže naša sposobnost in pravilno ovrednoti delo v ostri mednarodni konkurenci. Prav takšna usmeritev je vodila tudi koordinacijski odbor sindikata SOZD Slovenskih železarn v lan-skem letu, da je pripravil in iz-vedel problemsko konferenco na temo: Naloge sindikata pri iz-polnjevanju srednjeročnega na-črta SOZD Slovenskih železarn.

Z ozirom na povedano sem pre-pričan, da, ko bomo na teh po-sameznih področjih dosegli boljše rezultate, potem tudi ne bo več potrebno toliko govoriti o social-ni problematiki in njenih korek-tivih. Borba, ki jo vodimo v sindikatih, mora dati svoje re-zultate v pravilnem vrednotenju dela tisto delo, ki potrebuje socialne korektive, pa moramo čimprej izbrisati iz kataloga o-pravil, del in nalog.

Mnenja in stališča iz predhod-ne razprave so se upoštevala tu-di v sklepnem besedilu 3. kon-ferenice Zveze sindikatov Slove-nije, ki pa s tem dejanjem še daleč ni končana. Sedaj nas v lastnih sredinah čaka veliko del, da bomo sprejela stališča in u-smeritve čimprej pričeli uresni-čevati tudi v praksi, tako da bo-mo delavci resnično postali no-silci socialne politike in zagotav-ljanja lastne socialne varnosti.

Mirko Gozdnikar

slovenske
železarnе
ljubljana

Dvig 40-tonske kokile

Po odlitju kokile v Livarni I so se že v decembru 1981 začeli prvi pogovori o njenem dvigu v obdelovalni stroj.

Ko je možnost usposobitve obeh mostnih žerjavov v Livarni I odpadla, je ostala odprta le še varianta: dvig z avtodvigalom. Organizacijo je prevzel TOZD transport. Pri iskanju ponudnika se je v kratkem pokazalo, da je najracionalnejše pritegniti 100-tonsko dvigalo iz Javnih skladišč Ljubljana in strokovno pomoč delavcev Hidromontaže iz Maribora. Stekli so pogovori, ogledali so si mesto dviga in se po izračunih odločili, da je dvig možno opraviti.

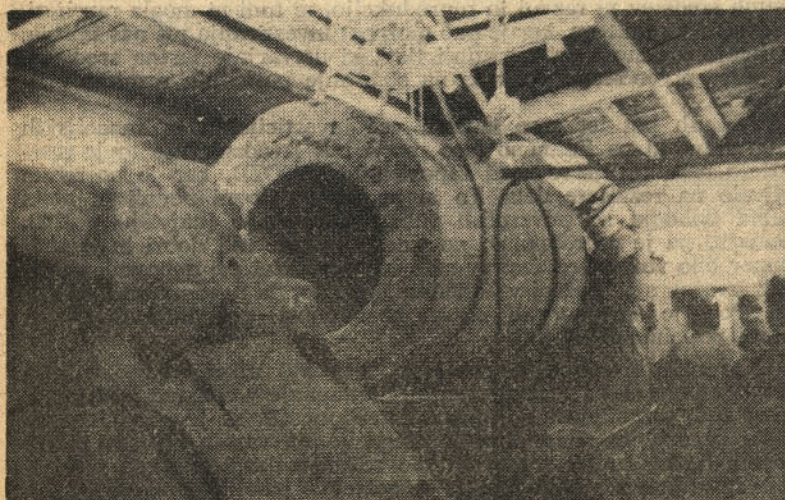
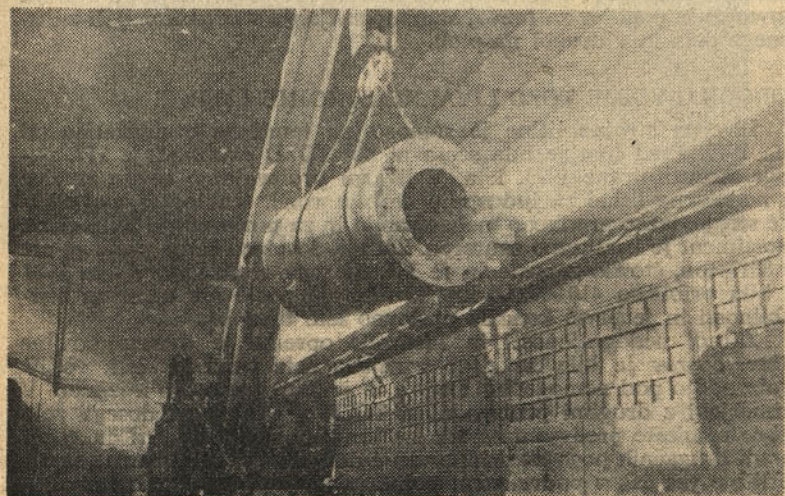
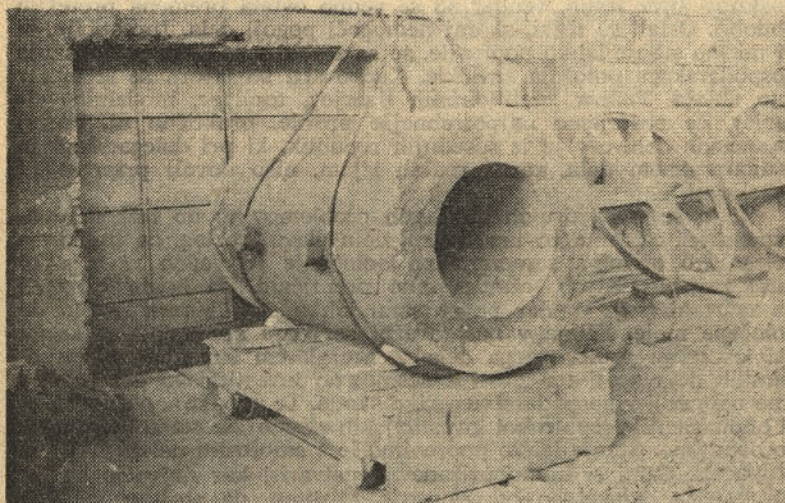
Dogovorili smo se za utrditev terena za dovoz avtodvigala in tako smo določili tudi datum iz-

vršitve 4. 2. 1982. Avtodvigalo dolžine 16 m, širine 3 m, lastne teže 70 ton je prispelo kot izredna pošiljka že 3. 2. Okrog 8. ure 4. 2. so dvigalo postavili na mesto; potem ko smo prestavili kokilo s prečnim vozičkom v doseg dvigala, je pričakovanje sodelavcev livarne I, obdelovalnice, nas iz transporta ter še precejšnjega števila ostalih opazovalcev doseglo vrhunec. Dvig okoli 6 m oddaljene kokile, težke 40 ton, dolge 3 m, premera 1,80 m, prek maksimalne višine 6 m, na oddaljenost 5 m od osi dvigala v obdelovalni stroj se je pričel in po dobrih 4 urah uspešno izvršil.

Oddahnili smo si.

Danes je kokila že obdelana in bo kmalu služila za odlivanje valjev.

Pavel Mirnik

Faze dviga kokile: 1. priprave za dvig, 2. dvig in 3. vpenjanje kokile na stružnico Wagner.

IZ KOLEKTIVOV

ŽELEZARNA JESENICE

S tem, ko so v TOZD jeklarna za 2,8 % presegli januarski plan izdelanega surovega jekla, k čemer so največji delež prispevali delavci SM jeklarne, so ustvarili pogoje, da so na konti livu odlili rekordno količino gredic in s tem omogočili, da so v TOZD valjar- na žice in profilov presegli rekord iz leta 1976.

K tem uspehom so prispevali tudi delavci TOZD plavž, saj so izdelali 6,1 % več grodlja, kot je predvideval mesečni plan.

V mesecu januarju so dosegli 129.064,8 ton skupne proizvodnje in presegli mesečni plan za 0,8 %. Za prodajo so izdelali 34.102,7 ton izdelkov in zaostali le za 2,3 odstotka za programom. Vsekakor so to za start v leto 1982 spodbudni rezultati.

(Železar 5/82)

VERIGA LESCE

V prvi številki njihovega glasila je objavljen sestavek o proizvodnih dosežkih v letu 1981. Iz podatkov je razvidno, da je večina TOZD svoje plane proizvodnje dosegla.

Tako so v TOZD vijakarna presegli količinski plan po teži za 16 %, kosovno pa 10 %. V TOZD verigarna so plan presegli za 3 %.

V TOZD siderne verige zaradi težav niso izpolnili predvsem izpada proizvodnje sidernih verig večjih dimenzij, kjer je bil plan dosežen le v višini 63 %. TOZD kovačnica je plan blagovne proizvodnje presegla za 10 %, medtem ko je na internem trgu zaostanek za 24 % zaradi povezave s sidernimi verigami.

TOZD orodjarna je v večini primerov pokrila potrebe po orodjih v proizvodnih TOZD. TOZD vzdrževanje je presegla letni plan kar za 27 %. TOZD TIO je vrednostno presegla plan za 8 %.

Izvozili so 4.042 ton izdelkov v vrednosti 6.047.716 dolarjev, od tega na konvertibilno področje za 3.989.549 dolarjev, na klirinško pa za 2.058.167 dolarjev.

(Veriga 1/82)

PLAMEN KROPA

V mesecu decembru so z 204 tonami embalariranih izdelkov presegli mesečni načrt za 5 %, s tem pa tudi nadoknadili težo, ki jim je manjkala za izvršitev letnega plana. Tako so po nekaj letih ponovno uspeli izpolniti letno zadolžitev.

Največje težave so v preteklem letu imeli s pomanjkanjem valjane žice in asortimentom, saj niso uspeli dobiti žice Ø 9 in 11 milimetrov. Veliko težav so imeli z delovno silo, kajti odstotek izostankov z dela je bil predvsem zaradi bolezni delavcev. S tem pa so nastale težave v proizvodnji, kar je zahtevalo več nadurnega dela.

V decembru so prodali 663.171 kilogramov izdelkov v vrednosti 37.493.173 din; mesečni plan so izpolnili po količini s 87,3 %, po vrednosti pa 105,6 %.

(Plamen 1/82)

ŽELEZARNA ZENICA

Uspešen start v novo leto so zabeležili v koksarni, saj so v januarju proizvedli za 8,6 % več koksa, kot je bilo načrtovano. Na visokih pečeh so zaradi težav izdelali za okoli 20 tisoč ton manj grodlja, kot so načrtovali. V SM jeklarni so izdelali le 68.540 ton jekla namesto 74.700 ton. V vseh treh valjarnah zeniške železarne niso uspeli izpolniti planskih obveznosti. Še najbolj so se planskim obveznostim približali v Blumingu in na žični progi.

V kovačnici so plan presegli kar za 10 %, realizacija je bila ustvarjena s 14 % nad planom.

ŽELEZARNA VAREŠ

V teh dneh poteka razprava o gospodarskem načrtu za leto 1982. Opredelitev je sedaj jasnejša, kot pa je bilo še v decembru. Tako načrtujejo, da bodo nakopali nekaj več železove rude kot v letu 1981, ko so nakopali 1,7 milijona ton rude. Na visokih pečeh načrtujejo proizvodnjo 96.000 ton grodlja. Livarji začenejo z neugodnimi osnovami, saj bodo stroški surovin in repromateriala kar za 40 milijonov dinarjev večji kot v letu 1981. Z večjim zaposlovanjem bodo skušali rešiti obveznosti za leto 1982.

ŽELEZARNA ILIJAŠ

To delovno organizacijo je ponovno prizadela redukcija električne energije, saj ena visoka peč stoji, ostali dve pa delata z zmanjšano kapaciteto.

(Metalurg 703/82)

ZGODOVINA IZUMOV

— TRANSFORMATOR

Elektrika je čudovito prožna oblika energije. Proizvajamo jo lahko, kjerkoli nam je potrebna in jo prenesemo natančno na tisti prostor, kjer jo potrebujemo: v motor na delovni mizi, v električni štedilnik ali radijski sprejemnik. Zelo redko jo je primerno prenašati v isti napetosti, kot prihaja iz generatorja, ali jo uporabljati v prenosni napetosti; običajna naprava za spreminjanje električne napetosti pa je transformator.

Iznašel ga je Michael Faraday leta 1831, ki je bilo njegovo najplodnejše leto, čeprav v tem ni videl poti za spreminjanje napetosti. Odkril je, da se v primeru, če prekinemo tok v žici, naviti okoli železne palice, vzburi tok v drugi žici, naviti okoli iste palice. Zanj je bila zanimivost tega odkritja v tem, da se je električna energija prenašala med dvema tokokrogoma.

Transformator je posebno dragocen za prenašanje energije, vendar je potreben izmenični tok, ki redno spreminja smer. Presenetljivo je, da so takšnemu toku v začetku nasprotovali, češ da je nevaren, celo ljudje kot Edison, ki je v želji, da bi škodoval svojim nasprotnikom (med njimi predvsem Nikoli Tesli), opozarjal, da se takšen tok uporablja za električne stole.

(Iz knjige Heureka)

Volitve '82

V livarni II kritično o delu delegacij

Do 10. februarja 1982 so v temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih potekale kandidacijske konference, na katerih so osnovne organizacije sindikata poročale o pripravah na volitve ter predlagale delegate — kandidate za bodoče delegacije v ZZZ in SIS ter v samoupravnih organih.

Na kandidacijski konferenci livarne II, katero ocenjujemo kot eno izmed najboljših, so kritično ocenili delo delegacij v tem mandatnem obdobju. Vsa poročila, ki jih v nadaljevanju objavljamo, so odraz težav, s katerimi se ta TOZD otepa že vrsto let in razumljivo je, da je to vplivalo tudi na delegatske odnose.

Delovno predsedstvo

POROČILO PREDSEDNIKA IO OOZS

TOZD livarna strojne litine je organizacijska enota, sestavljena iz petih oddelkov in vodstva TOZD, s 340 zaposlenimi.

Vsi zaposleni so člani sindikata, ki svoja stališča in predloge oblikujejo preko devet-članskega izvršnega odbora in petnajstih sindikalnih skupin, šestih komisij, ene delegacije in sedmih delegatov. V preteklem mandatnem obdobju je TOZD livarna strojne litine oblikoval štiri združene delegacije v SIS in delegacijo za zbor združenega dela.

Z delom delegacij, razen delegacije zbora združenega dela, ne moremo in ne smemo biti zadovoljni. Posebno kritično moramo oceniti delo delegacij, katerih nosilci sklica so iz TOZD mehanska obdelava in TOZD tovarna traktorjev, s katerimi združujemo delegacije.

Delegacija za SIS otroško varstvo — socialno skrbstvo se je sestala šestkrat. Gradivo za seje je bilo vedno pravočasno posredovano. Vodja delegacije ni prepričan, če so delegati gradiva sploh kdaj prebrali. Iz tega je razvidno, da delegati niso bili zainteresirani za delo delegacije.

Delegacija za SIS stanovanjsko gospodarstvo — zaposlovanje se je na nivoju TOZD sestala desetkrat, na nivoju združene delegacije pa niti enkrat.

Delegacija za SIS izobraževanje — raziskovalna skupnost — kultura se je sestala samo trikrat. Vse tri seje je sklical namestnik vodje delegacije, ker je bil vodja popolnoma neaktiven in nezainteresiran za delo delegacije.

Delegacija za SIS zdravstveno zavarovanje — telesna kultura, katere nosilec sklica je bil zaposlen v našem TOZD, je dokaj uspešno delala, se sestajala in redno pošiljala delegata na skupščino SIS. Ko je bil vodja delegacije oz. nosilec sklica delegacije eno leto pred iztekom mandata premeščen v drug TOZD, je tudi aktivnost delegacije skoraj prenehala.

Delo delegacije zbora združenega dela ocenjujemo kot zelo uspešno. Vzorno jo je vodil tov. Selč Franc.

Z evidentiranjem kandidatov smo pričeli že meseca septembra. Te aktivnosti je vodil pet-članski kadrovska koordinacijski odbor za evidentiranje in kadrovanje. V odboru so bili predstavniki: sindikata, delavskega sveta, ZK, mladine in samoupravnih delovnih skupin. Pri izboru kandidatov za delegacije in samoupravne organe je bilo stališče odbora evidentirati najboljše možne kandidate. Le-ti bodo jamčili za uspešno delo delegacij. Poleg izkušenih in preverjenih kandidatov, ki bodo vodili delegacije, je evidentirano tudi precejšnje število mladih, ki bodo sčasoma prevzemali odgovornejše funkcije.

Kritična ocena dosedanjega dela je prav gotovo pripomogla, da smo za naslednje mandatno obdobje delegacije znatno kadrovsko okrepili. To je garancija, da se bo njihovo delo izboljšalo.

Iz ocene dela delegacij sklepamo, da je bilo njihovo sodelovanje s samoupravnimi organi, DPO ter strokovnimi službami DO in TOZD pomanjkljivo. Osnovna organizacija sindikata in izvršni odbor sta bila vedno pripravljena pomagati delegacijam ali posameznikom. Žal pa niso imeli svojih predlogov in pripomb. Ker od delegacij ali delegatov ni bilo nobene iniciative, se tudi sindikat ni posebej angažiral. To je prav gotovo pomanjkljivost pri delu naše sindikalne organizacije.

DRUŽBENO-POLITIČNA OCENA PRIPRAV NA VOLITVE!

Delo na področju delegatskega odločanja v preteklem mandatnem obdobju je bilo tudi s strani družbeno-političnih organizacij našega TOZD zelo kritično ocenjeno. Zato smo si v DPO v pripravljalnem obdobju na skupščinske volitve in volitve v samoupravne organe prizadevali, da bi popravili prejšnje napake. Z evidentiranjem najprimernejših kandidatov smo napravili prve korake, da bi končno začeli razvijati odgovornost za delegatsko odločanje. Kar najbolj smo se trudili doseči večjo aktivnost volilne baze, kot je bila doslej.

Največji del pozornosti pri teh prizadevanjih smo usmerili na pravočasno in kvalitetno informiranje delavcev. Smatramo, da je to bistvenega pomena pri ustvarjanju pogojev za resnično odločanje delavcev v združenem delu in delegatskem sistemu.

Razumljivo je, da naše delo ni potekalo brez težav, ki so predvsem posledica slabega ekonomskega položaja naše temeljne organizacije. Po nekajletnih sanacijskih prizadevanjih smo sicer začeli poslovati brez izgub, vendar so še vedno ostala bremena preteklih obdobj. Ostali so težki, skoraj nemogoči pogoji dela. Investicije, ki bi takšno stanje lahko popravile, so se zaradi splošnega poslabšanja gospodarskega položaja zavlekle. Kadrovska struktura se iz leta v leto slabša. Priliva kvalificiranih livarjev, topilcev, modelnih mizarjev, če naštejemo najpotrebnejše profile, praktično ni. Precej zaposlenih delavcev je iz sosednjih republik, ki pri delegatskem in samoupravnem delu, razen redkih izjem, niso dovolj pripravljeni sodelovati.

Ti in še vrsta drugih nerešenih problemov so ob težkem dvoizmenskem oziroma tri-izmenskem delu glavni razlog, da tudi naše delegatsko oziroma samoupravno odločanje še vedno ni v polni meri zaživelo. Kljub težavam smo prepričani, da bomo vztrajali na začrtani poti, vendar pa se sami lahko stabiliziramo samo do določene meje. Klima v naši družbi se mora spremeniti v korist ustvarjalnega proizvodnega dela. Z brezglavim širjenjem negospodarskih dejavnosti ter zlasti z nesmotno investicijsko dejavnostjo smo napravili v gospodarstvu veliko škode. Te napake v naši temeljni organizaciji, prepotrebni investicijskih vlaganj, še toliko bolj bridko občutimo. Stanje lahko popravimo le s smotrnim delom najširše skupnosti. Sami si bomo prizadevali ustvariti kar največjo samoupravno in delegatsko odgovornost. Mislimo, da stoji pred DPO odločilno obdobje, v katerem bodo morale prispevati največji delež k ustvarjanju pogojev za razvoj samoupravljanja v organizacijah združenega dela in v družbi nasploh.

POROČILO VODJE TOZD LIVARNE STROJNE LITINE!

Livarna strojne litine je samostojna temeljna organizacija od leta 1977. Pred tem je bila sestavni del TOZD proizvodnje 117. panno, konstituirane 1973. leta. V livarni proizvajamo ulitke iz sive in nodularne litine za industrijo cestnih vozil, traktorjev, poljedelske stroje, težko gradbeno mehanizacijo in za proizvodnjo hidravlike. Asortiment je kvalitetno zahteven. Zadnja dosežena letna proizvodnja je 8017 ton, število zaposlenih je 335. Skupna realizacija v letu 1981 je bila približno 410.000.000 din. Livarna je poslovala na robu rentabilnosti in je prvič končala poslovno leto brez izgube.

Zaradi nedograjenosti in zastarele opreme je livarna strojne litine, čeprav je bila na novo zgrajena šele pred 14. leti, vodila proizvodnjo pod nemogočimi pogoji in je zato poslovala z izgubo. V primerjavi z drugimi proizvodnimi TOZD v DO, ki so dosegli zelo dobre rezultate predvsem zaradi konjunktne jekla na tržišču, torej zaradi drugačnih pogojev pridobivanja dohodka, je bila livarna strojne litine ves čas v podrejenem položaju in tudi »solidarnostno« po-krivana, torej odvisna od drugih temeljnih organizacij. Ker ni imela lastnih sredstev za razvoj in reprodukcijo, se tudi ni mogla razvijati, predvsem zaradi tega, ker je pač možnost investiranja pri nas takšna, da imajo prednost pri izgradnji tisti, ki ustvarjajo lastna sredstva. To je še potencirano vplivalo na slabšanje poslovnih rezultatov livarne.

Zadnjih pet let smo izdelali več investicijskih in sanacijskih programov, ki pa finančno niso mogli biti izvedeni. Vse to je povzročalo nezadovoljstvo med zaposlenimi v TOZD, kar je posredno vplivalo na rezultate dela. To in pa slabi delovni pogoji in nizki osebni dohodki so povzročali veliko fluktuacijo (najvišjo v DO). Poudariti pa je potrebno, da so izdelki livarne bili dobri in je tudi kupcev bilo vedno več, čeprav smo bili nesolidni pri dobavnih rokih. Tudi izvažali smo precej v Zahodno Nemčijo, na Švedsko in Madžarsko. Pozneje smo morali zaradi nesolidnosti pri dobavah izvoza skoraj popolnoma ukiniti.

Ker naši investicijski programi niso bili nikoli realizirani, so delavci v preteklosti večkrat izražali nezaupanje v vodstvo TOZD, DO, kakor tudi samoupravne organe. V teh pogojih se je razvijal delegatski sistem, ko so dejanske delegacije na raznih nivojih bile s svojimi upravičenimi zahtevami po rekonstrukciji oziroma investicijah zavrnjene z motivacijo, da je potrebno izboljšati tehnološko in delovno disciplino, pa bo vse v redu. Naj omenim, da je potrebno investirati za doseganje normalnega poslovanja v tej livarni okoli

400.000.000.- din. V srednjeročnem programu, ki je bil obravnavan in potrjen tudi na občinskem in republiškem nivoju, je sicer bilo naše mesto, vendar ni obravnavano kot prednostno.

Z ozirom na dejstvo, da smo s trdim delom v zadnjem času kljub omenjenim težavam le dosegli poslovanje na meji rentabilnosti, pri kupcih pa dosegli takšen renome, da celo sovlagajo v naš razvoj, stoji pred delegati zahtevna naloga, da speljejo verifikacijo razvojnega programa livarne. V tem smislu je bil tudi obravnavan sanacijsko razvojni program livarne na delegacijah zbora združenega dela v TOZD in to večkrat.

O tem problemu razpravljamo zato, ker smo trdno prepričani, da je možno skupno porabo in druge samoupravne interesne skupnosti nadalje razvijati le, če je razvita industrija. Tu je potrebno omeniti, da v livarni strojne litine v preteklosti večkrat ni bil uspešno izveden referendum o pristopih k nekaterim SIS. Gledajoč s stališča zaposlenih v tej temeljni organizaciji je bil ta pojav razumljiv, saj so se na eni strani gradile razkošne stavbe za neproizvodno dejavnost, v livarni pa delamo skoraj pod srednjeveškimi delovnimi pogoji. Smatramo torej, da je razvitost industrije in proizvodnje neusklajena v primerjavi z neproizvodno dejavnostjo, ki jo plačuje združeno delo.

Zato mislimo, da imajo delegati tako v zboru združenega dela, kot na področju porabe polne roke dela in da imajo za razvoj naše TOZD ključni vpliv. Naša želja je namreč, da se razvijamo do take mere, da bi mogli normalno proizvajati v tem smislu, da bi se potem naša skupna poraba čim bolj razvila in s tem tudi naša življenjska raven.

Specifike, ki so ovirale razvoj delegatskega sistema pri nas, bi se morale z uspešnejšim poslovanjem v zadnjem letu in v naprej spremeniti in dati delovnim ljudem več zaupanja v svoje delo in samoupravljanje. Vseh ostalih ovir organizacijskega značaja potem ne bo težko premagati.

Zbrani delegati in gostje. V prvi vrsti od leve proti desni: tretji Stokavnik, sekretar OK SZDL Celje, peti Medved, sekretar OS ZSS Celje in šesti Kavčič, delegat republiškega sveta ZSS.

RAZPRAVA VODJE DELEGACIJE ZSD TOV. SELIČA!

Ko danes razpravljamo in potrjujemo evidentirane kandidate za bodoče delegate vseh delegacij, je prav, da pogledamo in analiziramo delo, uspehe in neuspehe delegacij za pretekli mandat.

V kratkih orisih bi želel kot vodja delegacije ZSD povedati nekaj o delu v naši enoti.

Naša delegacija ZSD TOZD livarne strojne litine, ki je hkrati nosilec konference delegacij še TOZD MO in TT, je imela v pretekli mandatni dobi 33 sej. Prisotnost na sejah je bila zadovoljiva.

Pred vsako sejo delegacije v TOZD oziroma sejo zbora je bila seja vseh vodij delegacij na nivoju DO, kjer smo uskladili stališča, mnenja in potrebe DO glede na dnevni red naslednje seje zbora. Tako usklajena stališča smo potem posredovali na seji delegacije v TOZD. Na teh sejah delegacije smo obravnavali vse točke delegatskega poročevalca, ki smo ga že nekaj dni pred sejo posredovali vsem delegatom.

Razpravljali smo o:

- gospodarskem načrtu
- izvajanju družbenega plana
- razvoju gospodarstva, predvsem o investicijah naše temeljne organizacije

- izvozu in uvozu
- stanovanjski problematiki
- politiki cen
- varstvu okolja
- preskrbi prebivalstva
- davčni politiki
- družbeni samozščiti
- samoupravni organiziranosti itd.

Skratka, razprava je zajemala vsa področja gospodarstva in druge družbene dejavnosti ter socialne varnosti delovnega človeka. Prisotni delegati so dajali predloge in pripombe, včasih tudi kritične, posebno tam, kjer je šlo za negospodarsko trošenje sredstev in nestabilizacijsko obnašanje. Veliko zaskrbljenost in kritično oceno so delegati izražali predvsem, ko je šlo za prevelike dajatve raznim samoupravnim interesnim skupnostim, katerim je ob koncu leta kljub dobrim OD ostajalo sredstev, medtem ko združeno delo ni imelo sredstev niti za enostavno reprodukcijo. Na teh sejah delegacij je bil izbran oziroma določen delegat za občinsko sejo ZSD, kjer je s stališčem in predlogi z zahtevami iz te razprave zastopal našo delegacijo oziroma enoto. Tako so delegati naše enote kar desetkrat razpravljali v zboru o nekaterih bistvenih vprašanjih in posredovali potrebe in predloge našega TOZD oziroma enote.

Pri tem, kar dobro zastavljenem delu delegacije so nas spremljale tudi objektivne težave, ki jih za sedaj še ni mogoče odpraviti, kot je triizmensko delo, vozači, delegati iz drugih občin in specifičnost dela v livarni, kjer talilec ali livar ne moreta brez zamenjave zapustiti agregata ali taline za ulivanje. Zato je bil sklic sej vedno težaven, prisotnost pa včasih komaj zadovoljiva. Vse te objektivne težave in še subjektivne slabosti, predvsem premajhna zavzetost in tudi nedoraslost nekaterih (poudarjam nekaterih) delegatov, so botrovale, da delo delegacije morda ni bilo tako uspešno, kot bi sicer pri tako zastavljenem delu lahko bilo.

Povezava dela med delegacijo in samoupravnimi organi ter sindikatom je sicer bila na določeni stopnji, vendar bo v bodoče za doseganje boljših rezultatov potrebno še večje sodelovanje, tako da se bodo posredovali tudi povratne informacije s sej zbora in delegacije v delovno sredino — bazo.

Zato menim, da je potrebno najti in upam, da smo uspeli v bodoči sestav delegatov in samoupravnih organov izbrati ljudi, ki so in bodo pripravljeni tvorno sodelovati ter po svojih možnostih in močeh prispevati k uspešnemu delu delegacije.

Franc Selič

Delo samoupravnih organov

V tem letu so se na nivoju delovne organizacije sestali delavski svet, komisija za gospodarjenje in komisija za družbeni standard in stanovanjske zadeve.

DELAJSKI SVET DO

Na svoji 19. redni seji, ki je bila 4. 2. 1982, so se delegati seznanili najprej z realizacijo sklepov prejšnje seje. Nato so jim posredovali okvirno informacijo o proizvodno-poslovnih rezultatih v letu 1981. Obenem jim je bilo pojasnjeno, da bodo popolna poročila na razpolago ob obravnavi zaključnega računa.

Podano je bilo poročilo o poteku izdelave predloga gospodarskega načrta za leto 1982, nakar so ugotovili, da je še vedno nerazčiščeno vprašanje deviznega pokrivanja ter da bodo prvi rezultati za razpravo v delovnih sredinah pripravljeni do približno 20. februarja.

V nadaljevanju seje so potrdili okvirni program delavkega sveta DO za leto 1982 z dvema pripombama.

Ob sprejetju sklepa za razpis volitev v samoupravne organe in delegacije SIS in ZSD, ki bodo 11. marca, so imenovali 3-člansko volilno komisijo.

Strokovna služba je podala poročilo o inovacijski dejavnosti v letu 1981.

Delegati so temeljito razpravljali o vsebini dopisa, ki ga je posredovalo Javno tožilstvo iz Celja, v zvezi z delovanjem službe splošnega zavarovanja v DO ter se dogovorili, da je potrebno posredovati ustrezen odgovor, za kar so zadolžili predsednika KPO, predsednika odbora SDK DO, predsednika DS DO, predstavnika službe splošnega zavarovanja ter predsednika odbora za SLO in DSZ. Informacija o tem se objavi tudi v javnih glasilih.

Delegatom so poročali o sklepih 10. redne seje DS SOZD SZ. Posebej so spregovorili o SS o združevanju dela in sredstev za realizacijo programa razvoja rudarsko-metalurške proizvodnje v RMK Zenica ter se dogovorili, da bodo o njih ponovno razpravljali, ko se bodo predlogi obravnavali v vseh delovnih sredinah po samoupravni poti.

Razprava je bila tudi ob obravnavi predloga družbenega dogovora o varstvu okolja v občini Celje za obdobje 1981—1985. Ob tem pozivajo delavske svete TOZD in delovnih skupnosti, da pristopijo k obravnavi in sprejemu omenjenega akta. Obenem so tudi predlagali, naj bo enkrat letno podano delavskemu svetu poročilo o izpeljanih akcijah.

Razpravljali so tudi o uvajanju gibljivega delovnega časa v naši DO in ugotovili, da doslej vse še ni steklo, kot je bilo zamišljeno. Ponovno predlagajo strokovnim službam, naj skušajo zagotoviti ustrezne registrirne ure, takšne, ki bi zadostile sedanjim razmeram.

Delegati so se seznanili tudi z izidom referenduma z dne 26. 1. 1982, ki je potekal v TOZD valjarna II, TOZD livarna I, TOZD DPG, DS priprava proizv. in v DS za ekonomiko in organizacijo.

Potrdili so predlog sklepa komisije za družbeni standard in stanovanjske zadeve, ki predlaga, da se določila na referendumu sprejetih samoupravnih aktov o urejanju stanovanjskih razmer delavcev v ZŠ prično uporabljati v trenutku, ko bo sestavljena lista prosilcev stanovanj za leto 1982.

Delegati so zadolžili TOZD in delovne skupnosti oz. njih delavce, da ne sklepajo nikakršnih pogodb o delu oziroma civilno-pravnih pogodb, ki niso sestav-

(Nadaljevanje na 6. strani)

(Nadaljevanje s 5. strani)

ljene s strani pravne službe. Vsi relativni podatki, ki so potrebni za sestavo neke pogodbe, naj se dostavijo že omenjeni službi, da jih ta uredi oziroma formulira. Vsaka pogodba je namreč posamični upravni akt in le s spoštovanjem že omenjenih normativov bomo na tem področju vpejali red ter se izognili eventualnim negativnim posledicam, ki izhajajo iz laičnega sestavljanja oziroma sklepanja pogodb.

KOMISIJA ZA GOSPODARJENJE

25. redno sejo so imeli 8. 1. 1982. Poleg stalnih točk dnevnega reda, ki jih vsak mesec obravnavajo, so se pogovorili še o raznih ostalih pomembnih zadevah. Ugotovili so, da se po podatkih iz preteklega leta lahko zaključijo, da smo dosegli zadovoljive rezultate, predvsem pri fizičnem obsegu proizvodnje. Pozivajo pa, da moramo v prihodnjem letu večjo pozornost polagati na kvaliteto. Ob tem delegati apelirajo na vse zaposlene, da vložijo maksimalne napore za doseganje čim večjega izvoza in ostalih planskih zadolžitev.

Kot že večkrat so tudi na tej seji delegati opozarjali, da je potrebno skrajno racionalno koristiti sredstva reprezentance in sredstva za službena potovanja v tujino.

KOMISIJA ZA DRUŽBENI STANDARD IN STANOVANJSKE ZADEVE

Poleg obravnave razne stanovanjske problematike so razdelili nekaj stanovanj po prioritetni listi. Delegati komisije so soglašali s predlogom sklada skupne porabe za leto 1982 in predlagajo, da se vključi v predlog gospodarskega načrta za leto 1982. Predlagali so, da bi v bodoče razmišljali tudi o zimskem oddihu in v ta namen planirali sredstva za regresiranje.

Delegati so sklenili, da se bodo finančna sredstva, pridobljena na račun sofinanciranja v naši DO, namenila za sofinanciranje pri reševanju stanovanjskih problemov z drugimi delovnimi organizacijami.

Zadolžili so DS za finančne in računovodske posle, da v sodelovanju z DS za investicije in razvoj pripravi predlog valorizacije posojil za individualno gradnjo in adaptacije na lanskoletni limit. Rok so določili za 10. 2. 1982.

Sklenili so tudi, da se v tektualni del predloga finančnega plana in programa stanovanjske dejavnosti v letu 1982 vnesejo tudi stališča Komisije za uveljavljanje zakona o združenem delu.

Na osnovi sporočila Ljubljanske banke je bilo ugotovljeno, da so ostala še neizkoriščena finančna sredstva, namenjena za individualno gradnjo in adaptacije iz leta 1981, ki so jih razdelili našim sodelavcem.

Področje za samoupravna razmerja in informiranje

Sprejem na Opoki

9. februarja v dopoldanski uri je bil ob spominskem obeležju na Opoki kratek sprejem mladincev celjskih in šentjurskih šol, pripadnikov teritorialne obrambe, planincev in vojaških starešin, ki so se na spominski dan odpravili na dolg pohod po Štajerski, simbolično obujajoč spomin na tiste težke dni vojne, ko je tod hodila sovražniku pred nosom zmago-slavna XIV. divizija slovenske vojske. Pohodnikov je bilo čez sto in na vsej poti, trajajoči tri dni, so jih ljudje navdušeno pozdravljali.

Že v Svetini so ob spomeniku padlim imeli krajši postanek in sprejem, ki jim ga je priredila krajevna organizacija Zveze borcev skupaj s terensko organizacijo Socialistične zveze. Drugič so se ustavili ob že omenjenem spominskem kamnu, kjer so jih pričakali predstavniki krajevne sa-

mouprave in družbenopolitičnih organizacij Štor ter mladina Železarne.

Srčnim mladim ljudem, ki so zlahka premagovali dolgo pot v svežem februarjskem jutru, je ob spomeniku spregovoril naš prekaljeni borec, katerega delo je nenehno prisotno in vtakano v utrip Štor, tov. Milko Starc. Mladini je dobre pol ure govoril o slavni epopeji narodnoosvobodilne borbe in vlogi slavne XIV. divizije v njej. V kratkem programu sprejema so sodelovali tudi učenci štorske osnovne šole s partizanskim recitalom. Kolona je potem odšla naprej proti Dramljam, z zastavo na čelu, pesmijo na ustih in ljubeznijo v srcu — ljubeznijo do te domovine, ki je tako drago plačala svoj davek svobodi.

Jok

Zbranim je pred spomenikom spregovoril inž. Milko Starc

Pohod se nadaljuje proti Dramljam

Tehnične novosti

DSS postopek za direktno pridobivanje jekla iz rude (DSS je kratica za Direkt — Stahl — Schmelz postopek). Ta postopek je bil v strokovnih publikacijah že nekajkrat omenjen, več o njem pa je bilo rečeno na simpoziju 26. 8. 1981 v Stockholmu in v izvilčku opisano v Stahl und Eisen reviji 24/81, stran 1484.

Postopek razvija FA Mannesmann Demag AG v Duisburgu, a temelji na koriščenju električnega upora žlindre za proizvodnjo tekočega jekla. Na tem principu deluje nizkojaškasta elektro-redukcijska peč.

Pri tem procesu se ogljik, ki je reducent, stihijometrično dozira, potrebna toplota za potek procesa pa dovaja električno. Pri tem se železovi oksidi selektivno reducirajo, nemetalni oksidi pa nereducirani preidejo v žlindro. Talenje uložka se mora opraviti v oksidni žlindri in ne v reducični metalni fazi, ker se tako prepreči neželjena redukcija neželezovih oksidov. To se lahko doseže, če peč obratuje z veliko količino žlindre; to pa zelo ugodno vpliva na predelavo rud, ki se odlikujejo po kratki pogreznosti. Za razvijanje DSS postopka avtorji uporabljajo 300 kW pilotno nizkojašno elektro peč. Z Minetta rudo so dobivali 300—400 kg taline po prebodu. Rezultati poizkusov so pokazali, da so pri prebodni temperaturi 1600—1630°C dosegli teoretično ravnotežje ogljika med jeklom in žlindro. Velik vpliv na doseganje ravnotežja ima vsebnost vložka. Kljub visokemu fosforju v rudi 1% se je dobila v jeklu spremenljiva vsebnost, ki je znašala pod 0,05% pri vsebnosti FeO 12—23% in baziteti žlindre 2 (nepomirjeno jeklo).

Avtorji procesa pričakujejo, da bo proces konkurenčen, odvisno od krajevnih prilik, ostalim konvencionalnim procesom. To pričakovanje utemeljujejo z nižjimi investicijskimi stroški, možnostjo uporabe neprilavljene fino zrnat rude, visokim izkoristkom železa, nizko ceno Södabergovih elektrod v primerjavi z grafitnimi elektrodami elektroobločne peči in dobropisom visoko vrednega plina kot stranskega produkta.

M. V.

NA CESTI
NISI SAM

Občni zbor štorskih gasilcev

Vsakoletne delovne konference štorskega industrijskega gasilskega društva in prav tako občni zbori — to so shodi z zelo vsebinsko značajnostjo, popestrjeni s kulturnimi vložki, kar vse daje zboru manj uraden, bolj domačnostni, družinski ton. Tako je bilo tudi dne 30. januarja letos. V uvodu konference smo prisotni navdušeno prisluhnili zdaj že uveljavljenemu mešanemu pevskemu zboru Železarji pod vodstvom zborovodje Bojane Jurkovnik.

Potem smo poslušali poročilo dolgoletnega predsednika IGD Store, tovariša Slavka Plevnika (predsednik društva je že 20 let), ki je govoril o uspešnosti tekmovanj v lanskem letu in odlični strokovni ter operativni usposobljenosti tekmovalnih ekip, ki so zavzele pretežno število prvih (pa tudi drugih in nižjih mest) na mnogih tekmovanjih v občini, regiji in drugod. Tudi to je važen podatek, da ni še nikdar, odkar obstaja društvo, nastopilo toliko tekmovalnih ekip kot lani. Gasilci so izrekli priznanje svojim tekmovalcem, še posebej pa so pohvalili članice — svojo žensko desetino, ki je pri vajah najbolj aktivna in resna, kar se seveda pozna tudi pri rezultatih, ki jih dosegajo.

Tukaj povzemam nekaj misli in podatkov iz poročila poveljnika tovariša Krumpaka in razprav tovariša Halerja ter drugih. Plodna dejavnost, izkušnost in strokovna organiziranost — to so prvine, ki jih je IGD tudi v preteklem letu prikazoval na področju požarnovarnostne problematike tako v Železarni kot v samem kraju. Še vse preveč izključujemo slučajnost požarov, eksplozij ter drugih nesreč. Predpisi in večkratni majhni požari nas ne spametujejo. Vse bolj se zato uveljavlja tehnika. Tako so lani vgradili 5 avtomatskih gasilnih naprav, in sicer v jeklarni, TT, kmalu bo končana montaža take naprave na elektroplavžu. Tudi trafopostaja na Lipi ima avtomatsko napravo za gašenje, področje AOP pa signalno napravo za alarmiranje. V zadnjih letih smo nabavili precej sodobne tehnične gasilske opreme za gašenje in reševanje, vseseno pa bi morala vodstva TOZD in vsi delavci poostri odgovornost za varnost pri delu, kar je eden od predpogojev za večjo produktivnost. O svoji dejavnosti in problematiki gasilci sproti obveščajo razne organe; tako so poročilo o stanju požarne varnosti in preventive dobili in o njem razpravali.

vanj za nove delavce, pa predavanja v obeh šolah, krožkov itd. Ustanovljeni sta bili dve gasilski enoti v Laški vasi in Pečovju in opremljeni z najnovejšim materialom. V svojem programu, sprejetim na tej konferenci, so si štorski gasilci zadali naslednje naloge:

— še več dela z mladimi člani društva.

Kar je pravzaprav najbolj razveseljivo, je dejstvo, da je čez polovico članov IGD Store mladih ljudi. To pa ni slučajnost, temveč rezultat neke pravilne načrtnosti, zanimivosti. Na konferenci sem videl nekaj mladincev, za katere vem, da »nikjer nimajo obstanka« (vse športe so npr. menjali v TVD Partizan), toda pri gasilcih vztrajajo že od prvih pionirskih let. Verjetno

Gasilska desetina starejših članov

Zbrana generacija gasilcev

Toda napak bi bilo, če bi štorske gasilce ocenjevali zgolj z zgoraj opisane strani, njihova dejavnost je vsestranska. Prav nič ne pretiravam, če trdim, da so utrip kraja. Tesno so povezani s krajevno skupnostjo in njeni akterji na mnogih akcijah, naj bo to NNNP, čiščenje okolja, razne reševalne akcije, krvodajalstvo in še bi lahko našteval. Končno je treba povedati še to, da se v Štorah nihče več ne loti organizirati kakšne zabavne prireditve. Če ne bi bilo gasilcev, bi še vsakoletne pustne veselice in novoletnega praznovanja ne imeli. Kraj ima sicer dobre pogoje (mislim na razpoložljive prostore) za prirejanje kulturnih in zabavnih srečanj, ki pa jih je malo in če že so, so slabo obiskana. Vzel zapolnjujejo navdušenci amaterskega odra Železar, kvalitetna godba, osnovna šola, občasno Partizan, v zadnjem času pevci in predvsem gasilci.

Ijali Delavski svet DO, komite za SLO in DS ter drugi.

V DO Železarna Store je organizirana služba za varstvo pred požari, ki jo tvorijo poklicni gasilci, tesno sodelujoč z gasilci-prostovoljci. Operativno gasilsko enoto tvori 63 gasilcev, od tega le 15 poklicnih. V tej sestavi deluje še enota civilne zaščite z 20 člani in enota prostovoljcev z 28 člani.

Na področju Železarne je bilo lani 179 požarov, sicer začetnega značaja, trije požari pa so povzročili večjo gmotno škodo. Velika pozornost lahko rečemo pretežen del dejavnosti (70%), je bila posvečena črpanju vode v obratih, s čimer se je zagotovilo normalno obratovanje.

Gasilske praktične vaje, strokovne seje in izpopolnjevanja, tekmovanja — vsega tega je bilo mnogo v preteklem letu. Gasilsko dejavnost širi društvo tudi navzven, saj je bilo dosti pred-

— sodelovanje pri izvajanju programa Občinske GZ SIS za požarno varnost,

— sodelovanje društvenih ekip na tekmovanjih,

— nudenje strokovne pomoči obratom in KS pri sestavi operativnih načrtov,

— usposabljanje gasilskih deset in v Pečovju in Laški vasi ter priprava načrta vodnega omrežja za to območje,

— formiranje gasilsko-reševalnih trojk po obratih,

— članstvu nuditi več družabnega življenja,

bodo ti fanje in dekleta vse življenje ostali zvesti gasilstvu.

Kot sem dejal v začetku, štorski gasilci organizirajo tudi svoje konference drugače, bolj privlačno. Treba je povedati še to, da se je občni zbor nadaljeval do jutranjih ur v gasilskem domu ob prijetnih zvokih in petju članov zbora Železar. Zato je tembolj neprijetna misel, da je bilo na občnem zboru prisotno zastopstvo le treh TOZD, in sicer valjarne, jeklarne in TT, čeprav so bili vabljeni vsi.

Jok

Spomnimo se...

Februarja 1942 so italijanski okupatorji obdali vso Ljubljano z žičnimi ovirami, da bi tudi s tako drastičnimi ukrepi zavirali nadaljnji razvoj narodnoosvobodilnega gibanja. Kljub temu je Ljubljana še naprej ostala srce upora proti okupatorjem.

Začetnik modernega utopično-tehniškega, pustolovskega in raziskovalnega romana je francoski pisatelj Jules Verne. Njegove fantastične ideje in navdušeni opisi so ostali priljubljeno branje predvsem mlademu rodu po vsem svetu. Kljub drznosti njegovih tehniških napovedi in domislic je sodobna tehnika presegla vse, kar je ta pisatelj ustvaril v svoji domišljiji. Njegova zbrana dela štejejo 98 knjig, med najbolj znanimi je gotovo 20.000 milj pod morjem in v 80 dneh okoli sveta. Jules Verne je bil rojen 6. februarja 1828.

Pri Cerknici je v bojih z Italijani padel 7. februarja 1942 član CK

KP Slovenije in poznejši narodni heroj Mišo Zidanšek.

Diverzantska skupina IV. operativne cone je 2. februarja 1945 na cesti Celje—Konjice pri Frankolovem ustrelila nacističnega okrožnega vodjo v okupiranem Celju Antona Dorfmeistra. Kot povračilo so Nemci 12. februarja v Frankolovem obesili 100 talcev.

Nizozemski filozof Baruch Spinoza je izhajal iz nauka Descartesa, očeta racionalizma, ki je v svoji metafiziki dualist, to je — dopušča dve substanci, duh in materijo. Spinoza je Descartesa in njegov nauk o dualizmu oziroma trilateralizmu (tretja substanca je bog, ki ne izhaja iz nikogar in sam sebi zadošča) kritiziral. Zagovarjal je mnenje, da je narava ali bog snov, ki ima nešteto atributov (bistvenih znakov, lastnosti). Bil je strog determinist in ni priznal možnosti naključij.

KADROVSKE VESTI

Novosti iz KS

Zbori občanov

V mesecu januarju so bile v naši delovni organizaciji naslednje kadrovske spremembe:

Novi člani naše delovne organizacije

Kamenšek Rudolf, NK delavec — elektroplavž; Vlahovič Zlatko, NK delavec — transport; Mastnak Roman, PK strugar — obdelovalnica valjev; Vračun Branko, NK delavec — livarna II; Skoko Ante, NK delavec — livarna II.

Iz JLA sta se vrnila

Bosak Milan, KV valjavec — valjarna II; Glas Željko, NK delavec — transport.

Zaradi kršitve delovnih obveznosti so odšli

Cuuri Mujo, NK delavec — livarna I; Duranovič Sead, NK delavec — livarna II; Koritnik Mihael, KV klepar — mehanična delavnica; Radovanovič Peter, KV klepar — TT montaža; Zavšek Bojan, NK delavec — livarna I; Bajraktaraj Plak, NK delavec — livarna II; Turnšek Mirko, PK ključavničar — obdelovalnica litine; Antleij Silvester, PK voznik viličarja — transport; Fric Štefan, NK delavec — valjarna I.

Z odpovednim rokom so odšli

Leskovšek Jakob, NK delavec — obdelovalnica valjev; Delibašič Tomislav, KV mehanik kmetijskih strojev — TT montaža; Galun Zdravko, PK strugar — obdelovalnica litine; Esih Bogdan, KV voznik — valjarna II; Kunelj Milan, NK delavec — komunala.

Sporazumno s podjetjem so odšli

Koprivc Danilo, KV avtoklepar — kontrola kakovosti; Jančič Anton, KV mehanik kmetijskih strojev — TT obdelava; Mustafič Hasan, NK delavec — livarna I.

Po izteku pogodbe je odšla

Dolenc Tatjana, KV frizerka — kontrola kakovosti.

Zaradi negativne ocene

v poizkusni dobi je odšel

Javornik Rafael, KV dimnikar — livarna II.

V poizkusni dobi je odšel

Vrenko Karl, NK delavec — transport.

V JLA so odšli

Garič Nedjelko, KV valjavec — valjarna II; Harapin Darko, KV valjavec — valjarna II; Šuc Drago, KV strojni ključavničar — vzdrževanje transportnih sredstev; Halužan Jožef, KV strojni ključavničar — obdelovalnica valjev; Komerički Franjo, NK delavec — livarna II; Čelec Josip, NK delavec — livarna II; Podergajs Martin, KV orodjar — valjarna II; Slapšak Franjo, KV strugar — obdeloval-

nica valjev; Arhanič Štefan, KV avtomehanik — TT montaža; Golob Slavko, NK delavec — TT montaža; Černoša Anton, NK delavec — mehanična delavnica; Tržan Jože, KV strugar — obdelovalnica valjev; Paščinski Karel, KV strugar — obdelovalnica litine; Obrez Vlado, KV ključavničar — elektroobrat; Novak Albin, KV električar — elektroobrat; Grušovnik Vili, NK delavec — GKSG; Golob Ludvik, KV slikopleskar — GKSG; Vreže Franc, KV ključavničar — mehanična delavnica; Štih Zdravko, KV elektromehanik — elektroobrat; Domitrovič Mihael, KV livar kalupar — livarna I; Bele Daniel, KV ključavničar — mehanična delavnica; Jerič Roman, NK delavec — TT montaža; Brkovič Nenad, NK delavec — valjarna II; Dobrijevič Miroslav, KV strugar — obdelovalnica valjev; Štancar Božidar, KV strugar — obdelovalnica valjev; Ar-

lič Alojz, NK delavec — jeklarina; Gračnar Mirko, NK delavec — jeklarina; Otorepec Anton, NK delavec — obdelovalnica litine; Klinar Milan, NK delavec — jeklovlek; Jug Branko, KV šofer — transport.

Na novo življenjsko pot so stopili

Herman Bojan — energetika; Gorjup Filip — DS za kadre in spl. zadeve; Župnek Janez — livarna I; Čekič Stanimir — valjarna I.

Vsem želimo obilo družinske sreče.

Naraščaj v družini so dobili

Sluga Srečko — mehanična delavnica; Skale Oto — valjarna I; Petelinšek Stanko — transport; Mlakar Alojz — elektroobrat; Perc Konrad — valjarna I; Jecel Dušan — MO; Šoba Stane MO; Ljubej Vinko — elektroobrat.

Vsem iskreno čestitamo.

Upokojeni

GRAČNER ALBERT, rojen 1. 4. 1930, stanujoč Brdo 11, p. Planina. V naši organizaciji združenega dela se je zaposlil leta 1971 kot adjuster v valjarni. V istem obratu je opravljal dela in naloge na različnih delovnih mestih, nazadnje kot adjuster.

Dne 18. 1. 1982 je bil invalidsko upokojen.

KROFLIČ JANEZ, rojen 6. 4. 1929, stanujoč Laška vas 7, p. Store. V naši delovni organizaciji

se je zaposlil leta 1970 kot kurjač generatorjev v energetskega obratu. Meseca decembra je bil invalidsko upokojen.

ROZMAN LEOPOLD, rojen 21. 10. 1921, stanujoč Štore 172. V našem podjetju je bil zaposlen prek 38 let. Opravljal je dela delovodje. Invalidsko je bil upokojen 1. 12. 1981.

ZAHVALA

Ob tragični izgubi dragega moža in očeta

FRANCA KOVAČIČA

se iskreno zahvaljujem vsem, ki ste ga spremili na njegovi zadnji poti, mu darovali vence in cvetje ter izrekli sožalje. Še posebna zahvala sodelavcem in sosedom za vso pomoč, govornikom za poslovnice besede ob odprtem grobu, godbi na pihala Železarne Štore, pevskemu zboru in duhovniku za opravljeni obred.

Hvala vsem, ki ste karkoli storili za njegov spomin.

Žalujoča žena z otroki

ŠTORSKI ŽELEZAR — Glasilo OZD Slovenske železarne ŽELEZARNA ŠTORE — Izhaja dvakrat mesečno — Uredniški odbor: Građnik Frido, Tomažin Anica, Knez Peter, dipl. ing., Kavka Franc, Renčelj Vlado, Kocman Vojko, Zelič Franc, ing. Verbič Stane — odgovorni in glavni urednik: Kavka Franc, pomočnik urednika: Uršič Rudi. Po mnenju republiškega sekretariata za prosveto in kulturo Ljubljana, je časopis oproščen davka od prometa proizvodov (št. 421-1/72 z dne 20. 2. 1974) — Tisk: AERO Celje — TOZD grafika — Rokopisov ne vračamo.

Obdobje zadnjih mesecev, vse od pozne jeseni naprej, je v naši krajevni skupnosti oziroma njeni frontni organizaciji Socialistični zvezi minilo v znamenju priprav na bližajočo se letošnje volitve v marcu. Organizacijsko-kadrovska komisija pri SZDL, ki jo vodi prejšnji predsednik in zdajšnji podpredsednik Predsedstva SZDL pri KS Štore, tovariš Zelič, je na šestih sejah evidentirala kandidate za samopravna telesa — delegate, ki naj bi predstavljali krajevni organizem od območij, prek krajevnih skupnosti do občine.

Tako je prišlo v ožji izbor nad 300 imen krajanov Štore. Z njimi je bil vzpostavljen osebni stik, bodisi prek delegatov pododborov SZDL po območjih, ali na zborih občanov samih, ki so potekali v tednu od 1. do 7. januarja in so bili letos za naš kraj nenavadno dobro obiskani. Ljudje so sprevideli, da le tam lahko nekaj nastaja, kjer obstaja množičen akcijski duh in volja. Skozi zadnja štiri leta je bilo tu in tam slišati kritiko na račun krajevnih skupnosti, ker ni storila tega niti onega. Zaman je bilo seveda pričakovati, da bo maloštevilna četica krajevnih samoupravnih funkcionarjev postavila tudi vsa potrebna fizična dela brez skupnega nastopa krajanov in seveda agilnih režijskih odborov. Kjer je bila prisotna volja za akcijo, tja je krajevna politika tudi usmerjala svojo barko. Živ, že dokončno realiziran primer je vodovod na Pečovu, velika skrb štorske KS, kajti predračunska vrednost tega objekta je rasla iz leta v leto. Ko pa so občani sami lansko zimo zavihali rokave, je bil problem v kratkem času rešen. Zbori občanov so v večini ali dali pristopek na predlagani izbor kandidatov, sprejet je bil tudi (z nekaj dopolnili) plan sicer stabilizacijsko okleščenih investicijskih vlaganj v letu 1982 v naši KS, ki obsega: rekonstrukcijo ceste v Kompolah, pokopališče v Kompolah, toplifikacijo Lipe, ureditev okolice osnovne šole (park, 88 dreves za Tita), obnovitve vodovoda Kompole, škarp štorskih hiš št. 12 in 13, akcijo Hortikultura, pridobitev dokumentacije za cesto v smeri Ogorevc od Žoharja navzgor ter rekonstrukcijo ceste v Drago.

Krajevno skupnost Štore bo v bodočih štirih letih vodila skoraj popolnoma nova struktura delegatov. Bolje? Slabše? To je neposredno odvisno tudi od nas vseh krajanov. Katera so ta imena, smo zvedeli na kandidacijski konferenci v osnovni šoli dne 8. januarja. Za širšo javnost (ki je ni bilo na konferenci) pa bomo objavili imena vodstvenih organov po volitvah...

Štorski
ŽELEZAR